

Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar

Artskyddsutredningens
betänkande SOU 2021:51

Utredningen

Dir. 2020:58
Översyn av
artskyddsförord-
ningen

Beslut om direktiv 20 maj 2020, uppdrag redovisas senast 14 maj 2021

Lars Tysklind (L), särskild utredare

Christina Olsen Lundh, jurist, huvudsekreterare

Sara Linde, jurist, sekreterare

Britt Forsén, ekolog, sekreterare

Expertgrupp (utsedd av RK)

Betänkandet överlämnat 10 juni 2021 (förlängning 4 veckor för att hinna inarbeta EU-dom)

Direktiv: två huvudupdrag

1. Se över artskyddsförordningen med fridlysningsreglerna samt ersättningsrätt och ansvar för kunskap.
2. Förbättra förutsättningarna att förebygga, upptäcka och lagföra artskyddsrelaterad brottslighet.

Uppdrag del 1: Fridlysningsreglerna, ersättning och ansvar för kunskap

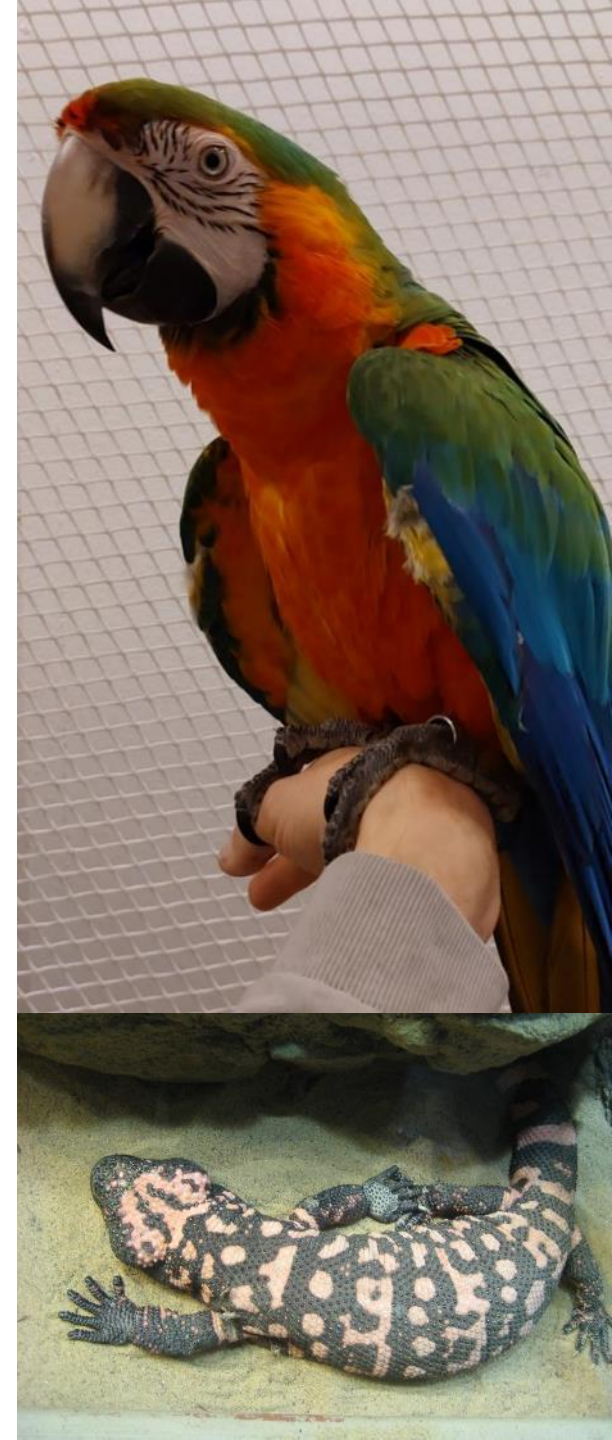
- **Säkerställa ett effektivt artskydd**
- **Säkerställa efterlevnaden av EU-rätt** och internationella åtaganden
- Värna äganderätten genom att **stärka rättssäkerheten och öka förutsebarhet och likabehandling**
- **Ta ställning till om en rätt till ersättning bör införas** i de fall pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras, och i så fall överväga hur den ska utformas.
- Analysera och klargöra **statens respektive verksamhetsutövarens inklusive fastighetsägarens utredningsansvar** när det gäller frågor om artskydd.

Uppdrag del 2: Förebygga, upptäcka och lagföra artskyddsrelaterad brottslighet

- Se över svenska **regler för handel med och innehav/transport** av hotade arter
- Lämna förslag till **förbud mot äggsamlingar**
- Utred om det behövs **bestämmelser om skadestånd vid brott mot skyddade arter**
- Lämna författningsförslag och förslag på övriga åtgärder som bedöms nödvändiga för att **förebygga och bekämpa artskyddsrelaterad brottslighet**
- Särskilt utgå från förslag i **Jordbruksverkets rapporter** om artskyddsrelaterad brottslighet

Betänkandet

Del 1: Författningsförslag och bakgrundstexter

Sammanfattning

1. Författningsförslag
2. Uppdrag och genomförande
3. Definitioner och begrepp
4. Bakgrund internationellt
5. EU-rättslig bakgrund
6. Bakgrund Sverige
7. Skydd av arter i Finland, Danmark och Tyskland
8. Rådighetsinskränkningar och ersättningsrätt – bakgrund
9. Förebygga artskyddsbrott - bakgrund

Betänkandet (forts.)

Del 2: Förslag, konsekvensbeskrivning och författningskommentarer

10. Förslag kunskapskrav och utredningsansvar
  11. Förslag på nytt 8 kap. miljöbalken
  12. Förslag om nya fridlysningsregler
  13. Förslag om ersättningsmodell
  14. Förslag som syftar till att förebygga artskyddsbrott
  15. Konsekvensbeskrivning fridlysning
  16. Konsekvensbeskrivning förebygga artskyddsbrott
  17. Författningskommentarer
- Särskilda yttranden
- Bilaga 1: kommittédirektiv
- Bilaga 2: lagar, förordningar och föreskrifter om artskydd i Sverige – historik

Förslag kunskapskrav och utredningsansvar (kap. 10)

Konstaterande: kunskapskravet i 2 kap. miljöbalken gäller för alla. (10.2)

Staten: ansvar för övergripande kunskap om arter och deras livsmiljöer

VU/markägare: ansvar för kunskap om hur egna verksamheten påverkar

Uppdrag till myndigheter:

- Analys av vilka **data som behöver kompletteras** (10.4)
- **Tydlig och samlad information** om samtliga fridlysta arter (10.5)
- Sammanställa **information om positiva åtgärder** (10.7)
- Sammanställa **information om effekter** av verksamheter och åtgärder (10.7)
- **Råd och riktlinjer** för hänsynskrävande livsmiljöer på land och i vatten (10.6)
- Tillgängliggöra samlad **information om begrepp** och deras innebörd (10.8)
- **Utreda SLU Artdatabankens** huvudmannaskap, formella myndighetsroll, funktion och finansiering (10.3)
- **Livsmiljöunderlag** var 5:e år efter samråd (11.8)

Förslag om nytt 8 kap. miljöbalken (kap. 11)

- Ny utformning av **8 kap. miljöbalken**
- **Portalparagraf** införs, anknyter till miljömål ”Ett rikt växt- och djurliv” (11.5)
- 8 kap. miljöbalken + föreskrifter tillämpliga i **Sveriges ekonomiska zon** (11.6.1)
- **Fridlysningsregler flyttas** från artskyddsförordningen till 8 kap. miljöbalken (12.2)
- Länsstyrelserna ska ta fram **livsmiljöunderlag** (11.8)

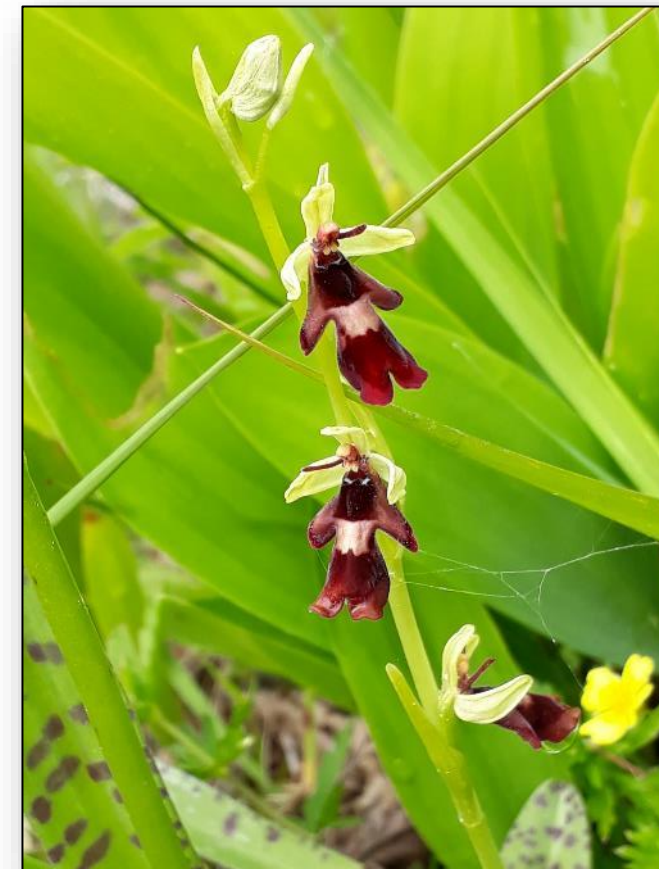
Förslag till portalparagraf i 8 kap. miljöbalken

1 §

Målet med bestämmelserna i detta kapitel är att bevara biologisk mångfald så att förändringar bland arterna sker i ett naturligt tempo som inte hotas av mänsklig verksamhet samt att bidra till att alla naturligt förekommande arter ska bevaras i livskraftiga populationer.

Förslag om nya fridlysningsregler (kap. 12)

- Regler om fridlysning **flyttas från förordning till lag** (12.2)
- **Uppdelning** fågeldirektivet/livsmiljödirektivet/nationell fridlysning (kap. 12)
- Förtydligat **avsiktsrekvisit**: avsikt även vid accepterad konsekvens (12.6.1)
- Regeringen föreskriver för vilka arter fridlysningsregler gäller – olika bilagor (12.9)
- Uppdrag till regeringen: **översyn av nationell fridlysning** (12.14)
- Möjlighet att upphäva obsoleta länsstyrelsebeslut om fridlysning (12.19)
- Regeringen får bemyndigande att meddela **generella föreskrifter** (12.9.2)
- Oförändrade dispensregler, utom för fåglar - anpassas enligt direktivet (12.11.2)
- Dispensansökan hos tillsynsmyndighet, **en myndighet** (12.13)
- Vid dispens ska **kompensationsåtgärder** alltid övervägas (12.12)
- Regler om **övervakning och rapportering** av oavsiktlig fångst/dödande (12.16)
- HaV och SJV får i uppdrag att utreda **artskyddets tillämpning inom jordbruk respektive i havs- och vattenmiljöer** (12.17)
- Utreda var regler om att **säkra luftledningar mot risker för fågellivet** ska införas (12.18)

Förslag om ersättningsmodell (kap. 13)

- Ny punkt i 31 kap. 4 § miljöbalken (13.8)
- **Nekad dispens** är en förutsättning för ersättning (13.8.3)
- Ersättning utgår **endast** för den del med vilken försiktighetsmått/förbud går **utöver rimlig allmän** hänsyn (13.8.6)
- Beslut om nekad dispens som lett till ersättning: **anteckning i fastighetsregistrets** inskrivningsdel (13.9)
- **Naturvårdsavtal** är en flexibel skyddsform som bör användas i större utsträckning (13.10)
- Om sakägare gör anspråk på ersättning ska myndigheten, på statens vägnar, **söka träffa uppgörelse** med sakägare (13.12)
- Ny grund för att inrätta **biotopskyddsområde** (12.20)

Förslag om rättssäkerhet

- Allmän **proportionalitetsavvägning** i 8 kap. MB (11.3.3)
- I samband med ersättningstalan mot staten ska det allmänna som huvudregel ersätta fastighetsägaren eller innehavaren av särskild rätt för **rättegångskostnader** (13.13)
- Tydliggöra **miljöorganisationers klagorätt** i 16:13 MB (11.12)
- Ökade och riktade **anslag för tillsyn** (11.13)
- Anmälan för samråd – tydliggöra förutsättningar för **allmänhetens deltagande i 12:6-samråd** (11.11)

Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar

Artskyddsutredningens
betänkande SOU 2021:51